

4. Вишнякова С.А. Обучение чтению научных текстов // Основы научной речи: учеб. пособие для студ. нефилол. высш. учеб. заведений / под ред. В.В. Химика, Л.Б. Волковой. – СПб.: Филол. фак. СПбГУ; М.: Академия, 2003.
5. Гавронская Ю. «Интерактивность» и «интерактивное обучение» // Высшее образование в России. –2008.–№ 7.– С. 101–104.
6. Стилистический энциклопедический словарь русского языка / под ред. М.Н. Кожинной. – М.: Флинта: Наука, 2006.

Можливі шляхи подолання труднощів у процесі навчання аудіювання іноземних студентів у ВНЗ

Моргунова С.О.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

м. Харків, Україна

e-mail: morgan.sa@mail.ru

Вивчення нерідної мови, розвиток мовленнєвих умінь здійснюється, здебільшого, через слухання, тому аудіюванню повинна бути приділена значна частка уваги у процесі мовної підготовки іноземних студентів.

Практичний досвід викладання мови свідчить, що процес аудіювання і навчання аудіювання викликають найбільші труднощі в іноземних студентів. Науковці звертають увагу на деякі труднощі, що виникають у процесі навчання аудіювання і називають у якості основних з них наявність у повідомленні незнайомого матеріалу та складність сприйняття знайомого матеріалу на слух [1]. Серед поширених труднощів, що виникають у процесі навчання аудіювання, методисти [2] також визначають швидке забування прослуханої інформації; невпізнання студентами знайомих слів; нерозуміння того, що мається на увазі у повідомленні; пропуск студентами інформації з причини довгого «розміркування» над попереднім відрізком інформації; неможливість зрозуміти загальну ідею повідомлення. Досить суттєвими труднощами аудіювання вважаються відсутність у слухача можливості регулювати тривалість мовлення, оскільки аудіювання – єдиний вид мовної діяльності, при здійсненні якої не все залежить від особи, що її виконує. Цю діяльність складно пристосувати до своїх можливостей, створити сприятливі умови для прийому інформації.

Спираючись на науково-методичний досвід провідних фахівців у сфері викладання мови як іноземної, наведемо декілька можливих шляхів подолання цих труднощів у процесі навчання аудіювання іноземних студентів у ВНЗ [1; 2; 3; 4].

Необхідною вимогою для успішного навчання аудіювання є розвиток в іноземних студентів на заняттях з мовної підготовки фонематичного слуху (вміння розрізняти звуки мови й ідентифікувати їх із відповідними фонемами), формування слухового образу активного словника і граматики студентів (відтворення нових слів і їх впізнавання при читанні і аудіюванні); розвиток інтонаційного слуху, так як інтонація є індикатором комунікативного типу речення (оповідання, питання, спонування); формування вміння здогадуватися про значення нових слів, розуміти сенс фрази в цілому, ігноруючи незнайомі слова.

Рекомендується початок навчання аудіювання будувати на знайомому мовному матеріалі, кількість незнайомих слів (не більше 5%) не повинна перешкоджати розумінню аудіоповідомлення. Починати аудіювання краще з фраз із 5-6 слів, поступово ускладнюючи їх, доводячи об'єм фрази до 12 слів. Зняття мовних і смислових труднощів сприяє робота над багатозначною лексикою, омонімами, синонімами, паронімами, ефективне використання невербальних зорових опор: списку слів і словосполучень, заголовків, плану та ін.

Метою аудіювання є отримання інформації, тобто смисловий зміст висловлювання, тому у процесі навчання доцільно враховувати чинники, що сприяють уважному слуханню і розумінню студентом інформації. Наприклад, навчальний матеріал повинен бути актуальним, пов'язаним із подіями сучасного життя або з професійною діяльністю студента. Викладач повинен рухатися у напрямі збільшення труднощів у навчанні аудіювання від «цікавого» до «інформативного» (змістовного), від оповідальних текстів до описових, від власне монологічних до монологічних з елементами діалогу, а від них – до діалогічних. Потрібно передбачати посильність аудіотексту як однієї з умов ефективного слухання, що досягається розумним поєднанням в повідомленні інформативності та надмірності, нової інформації з вже відомою студентам.

Необхідно враховувати обсяг мовного повідомлення, що повинен відповідати психічним можливостям учнів. (Так, рекомендований обсяг початкового звучання не повинен перевищувати двох хвилин).

Важливими для успішного формування навичок при сприйнятті на слух і розумінні мовленнєвого повідомлення є умови аудіювання – кількість прослуховувань, темп мови диктора та ін. Темп мовного повідомлення (кількість слів за хвилину і кількість мовних пауз) повинен входити до діапазону 100 – 400 слів у хвилину. Коливання темпу визначаються темпом говоріння, емоційною забарвленістю мови, новизною однієї інформації та звичністю іншої. Більш важлива інформація повинна акцентуватися повільнішим темпом озвучування.

Важливо враховувати складність тексту (мовна нормативність мовлення, виразність, ритм, наголос, паузи). Треба пам'ятати, що скорочення пауз більш ніж на половину погіршує смислове сприйняття. Навчання аудіювання слід починати зі 180-220 складів за хвилину.

Психологічні особливості сприйняття інформації полягають у тому, що чим більше аналізаторів бере участь у прийомі інформації (зорові, слухові, рухомоторні, артикуляційні), тим успішнішою є діяльність. Зоровий канал пропускає в шість разів більше інформації, ніж слуховий, тому важливо використовувати зорову опору при слуханні. Найуспішнішим є результат аудіювання з опорою на картинку або усний текст.

Врахування у процесі мовної підготовки наведених труднощів і використання запропонованих шляхів їх усунення здатні значно підвищити успішність навчання іноземних студентів аудіювання.

Література:

1. Акишкіна А.А., Каган О.Е. Учимся учить: Для преподавателя русского языка как иностранного. 2-е изд. – М.: Рус. яз. Курсы, 2002.
2. Балыхина Т.М. Методика преподавания русского языка как неродного, нового. – М.: РУДН, 2007.
3. Гальскова Н.Д. Современная методика обучения иностранным языкам. Пособие для учителя. – М., 2000.
4. Капитонова Т.И., Московкин Л.В., Щукин А.Н. Методы и технологии обучения русскому языку как иностранному. – М.: Русский язык. Курсы, 2008.